

IVADAS

Aktualumas. Viešojo ir privataus sektorių bendradarbiavimas yra kontraversiškas dalykas. Iš vienos pusės, į rinką pritraukiama naujovių, tobulinamas viešojo sektoriaus darbas, skatinamas verslo konkurencingumas. Tačiau viešojo ir privačiojo partnerystė (VPP) turi ir neigiamų aspektų. Pavyzdžiui, privataus kapitalo, kurio pagrindinis tikslas yra pelnas, pasirodymas viešajame sektoriuje gali iškreipti viešojo sektoriaus, kaip viešojo intereso realizavimo srities, esmę. Taip pat baiminamasi, kad viešosios valdžios institucijos, viešąją nuosavybę perdavusios valdyti privačiam kapitalui, praras šios nuosavybės kontrolę.

Viešojo ir privataus sektorių bendradarbiavimo esmė – teikti tradiciškai viešojo sektoriaus kompetencijai priskiriamas paslaugas ir plėtoti šių paslaugų teikimui reikalingą infrastruktūrą¹. Taigi viešojo ir privataus sektorių bendradarbiavimas yra būdas organizuoti viešųjų paslaugų teikimą gyventojams: vandens, dujų ir šilumos tiekimą, vandens kokybės priežiūrą, atliekų, teritorijų tvarkymą, kelių tiesimą, tiltų, mokyklų, ligoninių statymą ir remontavimą ir kt. Viešojo ir privataus sektorių bendradarbiavimas yra alternatyva ir tradiciniam viešųjų paslaugų organizavimui viešajame sektoriuje, ir privatizavimui, kuriam būdinga tai, jog viešosios nuosavybės teisės bei teisės teikti kokias nors paslaugas atiduodamos privačiam sektoriui. Viešojo ir privataus sektorių bendradarbiavimas užtikrina, kad privatūs investuotojai tam tikrą laikotarpį galėtų naudotis viešuoju turtu, tačiau šio turto nuosavybės teisės išsaugotų viešojo sektoriaus institucijos. Taigi, viešojo ir privataus sektorių sklandaus bendradarbiavimo problema yra aktuali šiuolaikinei visuomenei.

Naujumas. Lietuvoje, kaip ir daugelyje kitų pasaulio valstybių auga investicijų poreikis viešosioms paslaugoms plėtoti bei jų kokybei tobulinti. Tačiau viešojo sektoriaus galimybės skirti šiam tikslui pakankamą finansavimą yra gana ribotos, todėl yra ieškoma naujų priemonių ir galimybių tikslams pasiekti. Pastebėta, kad tarptautinėje praktikoje pasiteisina viena iš galimybių – viešojo ir privataus sektorių partnerystė. Europos Komisijos 2004 metų priimtoje Žaliojoje knygoje išskiriamos dvi VPP formos:

- VPP, vykdomos sutarčių pagrindu, kai valstybinio ir privačiojo sektoriaus partnerystė remiasi tik sutartiniais santykiais, būtent viešųjų pirkimų užsakymo arba koncesijos santykiais;
- oficialiai patvirtintos VPP (OPVPP), kai valstybinio ir privačiojo sektoriaus bendradarbiavimas vyksta savarankiško teisinio subjekto forma.²

---

¹ Straipsnis: D. Gudelis, V. Rozenbergaitė „Viešojo ir privataus sektorių partnerystės galimybės“. Viešojo politika ir administravimas, 2004, Nr. 8, P.58 – 73.

² „Žalioji knyga“. Darbo dokumentas. Europos parlamentas.

http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2004_2009/documents/dt/615/615309/615309lt.pdf

Toks skirstymas yra tikslingas, kadangi pastebėta, jog atskirose valstybėse įvairios VPP formos priklauso vienai ar kitai grupei. Iki šiol kritiškai vertinamo viešojo ir privataus sektorių bendradarbiavimo tyrimams ir analizei buvo nepakankamai skiriama dėmesio. Mažai publikuojama švietimo šio reiškinio pusė nesudarė sąlygų sektorių bendradarbiavimo tobulėjimui. Siekdami darnaus viešojo ir privataus sektoriaus bendradarbiavimo, atliksime VPP problemų analizę, pateiksime sėkmingo bendradarbiavimo pavyzdžių, skatinsime pažvelgti į viešojo ir privataus sektorių bendradarbiavimą iš teigiamos pusės.

Problematika. Kalbant apie Lietuvą, viešojo ir privataus sektorių bendradarbiavimo galimybes lemia teisinės sąlygos. Nėra vieno specialaus viešojo ir privataus sektorių partnerystės įstatymo Lietuvoje. Viešojo ir privataus sektoriaus partnerystę reguliuojantis Koncesijų įstatymas dar nesuderintas su Valstybės ir savivaldybių turto disponavimo įstatymu, kadangi juridiskai neišsprendžia turto perdavimo klausimo. Taip pat viešojo ir privataus sektoriaus partnerystę slopina visuomenės nepasitikėjimas įgyvendinant bendrus projektus, o tokį visuomenės požiūrį formuoja informacijos trūkumas apie tokius projektus ir jų naudą. Plėtoti viešojo ir privataus sektoriaus galimybes trukdo ir žmonių konservatyvumas, neapibrėžta baimė ką nors daryti, keisti, taip pat menka šios partnerystės praktika Lietuvoje.

Darbo objektas. Viešojo ir privataus sektorių partnerystės praktika Lietuvoje.

Darbo tikslas. Ištirti viešojo ir privataus sektorių bendradarbiavimo problemas ir galimybes Lietuvoje.

Darbo uždaviniai:

- Pateikti informaciją apie pagrindines viešojo ir privataus sektorių bendradarbiavimo formas;
- Aptarti esamą situaciją Lietuvoje;
- Atlikti VPP panaudojimo analizę.

Darbo metodai. Analitinis, sisteminis, loginis, lyginamasis atvejo analizei atlikti, SSGG analizė.